

KOMMUNIKÁCIÓS HELYZETEK ÉS SZÁNDÉKOK

1. Kommunikációs helyzetek

A vizsgázó az alábbi kommunikációs helyzetekben, illetve szerepekben nyilatkozhat meg szóban mindkét szinten.

Helyzet	Szerep
Áruházban, üzletben, piacon	vevő
Családban, családnál, baráti körben	vendéglátó, vendég
Étteremben, kávéházban, vendéglőben	vendég, egy társaság tagja
Hivatalokban, rendőrségen	ügyfél, állampolgár
Ifjúsági szálláson, campingben, panzióban, szállodában	vendég
Iskolában	tanuló, iskolatárs
Kulturális intézményben, sportlétesítményben, klubban	vendég, látogató, egy társaság tagja
Országhatáron	turista
Orvosnál	beteg, kísérő
Szolgáltató egységekben (fodrász, utazási iroda, jegyiroda, benzinkút, bank, posta, cipész, gyógyszertár stb.)	ügyfél
Szünidei munkahelyen	munkavállaló
Tájékozódás az utcán, útközben	helyi lakos, turista
Telefonbeszélgetésben	hívó és hívott fél
Tömegközlekedési eszközökön (vasúton, buszon, villamoson, taxiban, repülőn, hajón)	utas, útitárs

2. A kommunikációs szándékok listája

A táblázat azon kommunikációs szándékokat tartalmazza, amelyek nyelvi megvalósítása a középszintű vizsgán elvárható. Az egyes kommunikációs szándékokhoz a teljesség igénye nélkül gyűjtöttük a példákat.

A két szint között mennyiségi és minőségi különbség van. Emelt szinten a vizsgázónak a középszint követelményeihez képest több kommunikációs szándékot kell nyelvileg megvalósítania, valamint árnyaltabban és igényesebben kell kifejeznie magát. Például a hála lehetséges kifejezése középszinten: Nais/najis tuke; emelt szinten: Nais/najis le Devleske, naisarav/najisarav tuke, kado zurales shukar sas tutar.

Az utolsó csoportban található kommunikációs stratégiák felsorolása nem teljes, csak ajánlásnak tekinthető.

1. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Megszólítás és arra reagálás	Muro phral! Muri pheny!
Köszönés, elköszönés és arra reagálás	T'aves sasto (sasti) thaj baxtalo (baxtali/baxtalyi)! T'aves vi tu! T'aven saste thaj baxtale! T'aven vi tume! Zha/zhan Devlesa! Ash/ashon Devlesa!
Bemutakozás, bemutatás és ezekre reagálás	Me sim/som e/o.. Haj tu kon san? Me bushuvav e/o.. Haj tu sar bushos? Muro anav si e/o Haj tyiro anav so si?
Telefonbeszélgetésnél megszólítás, bemutatkozás, más személy kérése, elköszönés és ezekre reagálás	Hallo, me e Lakatos Anica sim/som me mangav, hoj te shaj vorbisarav le Kolompar Zoltanesa, kothe si? Vorbisaripe. Atunchi naisarav tuke, Ash Devlesa!
Magán- és hivatalos levélben megszólítás, elbúcsúzás	Muro Drago Dad! Patyivalo direktotoro! Chumideltu tyiro shavo! Ash Devlesa!
Szóbeli üdvözlőküldés	T'aves sasto/sasti thaj baxtao/ baxtali/baxtalyi inek andel shel bersh! T'aven saste thaj baxtale inke andel shel bersh!
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Sar san? Nais, me mishtio sim. Chi sim mishto, nasvalo/ nasvali sim/som. Nais le Devleske, hoj mishto san! Nais le Devleske, hoj majmishto san! Sigo sastyuv!
Köszönet és arra reagálás	Naisarav tuke. Naj pe soste.
Bocsánatkérés és arra reagálás	Na xolyajve. Naj khanchi.
Gratuláció, jókívánságok és azokra reagálás	Baxtalo krechuno. Naisarav, vi tuke shukar krechuno. Baxtalo nevo bersh. Naisarav, vi tuke baxtalo nevo besrh.

2. Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Hála	Nais tuke, hoj.. Nais le Devleske.. Nais, kado zurels shukar sas tutar.
Sajnálkozás, csalódottság	Sunusrav, hoj... Chi gindisardemas kodo, hoj...

Öröm	Losshasa gindisarav pe tute. Shukar si kodo, hoj...
Elégedettség, elégedetlenség	Mange dosta si adyes.
Csodálkozás	Chudilma, hoj...
Remény	Me patyav, hoj...
Félelem, aggodalom	Me zurales darav, kathar kodo, hoj...
Bánat, elkeseredés	Briga siles.
Bosszúság	Xolyi si ande lesko jilo/ilo.
Együttérzés	Jekh hatyarav tusa Sunusarav, hoj.. Oh, dragone Devla...

3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Véleménykérés és arra reagálás, Véleménynyilvánítás	So gindisares? Me kodo gindisarav, hoj
Érdeklődés, érdektelenség	Tu kames o shpoto? Na, me chi kamav o shporto.
Tetszés, nem tetszés	Fajol mange..., Chi fajol mange...
Valaki igazának elismerése, el nem ismerése	Chachipe situ. Najtu chachipe.
Egyetértés, egyet nem értés	Jekh hatyarav tusa. Chi hatyarav tusa jekh.
Helyeslés, rosszallás	Mishto si. Naj mishto.
Ellenvetés, ellenvetés visszautasítása	Najtu chachipe. Me darav, hoj kodo nasul si.
Elismerés kifejezése és arra reagálás	Kado chaches shukar sas. Naisarav tuke.
Közömbösség	Me chi bunusarav.
Ígéret	Me akana phenav tuke, hoj kaver avo.
Akarat, szándék, terv	Me kamos te xav jekh lashi zumi. Me kamav te kinav jekh telefono.
Kívánság, óhaj	Me kamos, hoj sasti/sasti te avav. Me kamos te xav... Me kamos te kinav.. Me kamos te dromarav...

Képesség, lehetőség, szükségesség, kötelezettség	Me hatyarav e romani shib. Voj shaj gelas ando teatro. Le shavoreng trubul te sityon.
Bizonyosság, bizonytalanság,	Voj bokhalo/bokhali si. Hajkam, me chi zhanav.
Preferencia, érdeklődési kör kifejezése, ill. érdeklődés ezek iránt	Me majfeder kamav te ginavav sar televiziovo te dikhav. Me majfeder kamav te dromarisarav sar khere te beshav. Tu so kameses majfeder?
kritika, szemrehányás	Atunchi maj mishto si khere. Chi trubulas kado te keres.

4. Információ cseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Dolgok, személyek megnevezése	Kado vudar si. Kadi ginadyi/kenyva si Kadal ginadya/kenyvi si. Le shave vorbisarenas pa/pala kodo, hoj o Geza muro amal si.
Dolgok, események leírása	Kado vudar baro si. Shukar sas o bijav/abav.
Információkérés	Zhanes, hoj sode chaso si? Karing si o mozivo? Kana zhal o tradino?
Igenlő vagy nemleges válasz	Tu vorbisardan lesa/lasa? Ova, me vorbisardem lesa/lasa. Nichi, me chi vorbisardem lesa/lasa.
Válaszadás elutasítása	Na xolyajve, ba kado nashtig phenav tuke.
Tudás, nem tudás	Tu zhanes, hoj kaj si o forosko kher? Na xolyajve, ba chi zhanav.
Bizonyosság, bizonytalanság	Tu zhanes te phenes mange, hoj karing trubul te zhav kaj o nasvalengo kher? Na, xolyajve, ba chi zhanav, ke na kathe beshav, hajkam ande kaver vulica/vulyica si.
Ismerés, nem ismerés	Tu pinzhares le Boshkas? Ova, me pinzharav les. Nichi, me chi pinzharav les.
Feltételezés	Te kamel, khere avel.
Emlékezés, nem emlékezés	Serojma kana cini shejori simas/somas, muro papo zhukarelasma khere pala e shkola. Na, xolyajve, ba dulmut sas kade aba chi serojma.

5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Kérés, kívánság	Mangav, hoj...
Felszólítás, tiltás, parancs	Na zha pej char! Kathe nashtig pes ratyija!
Javaslat és arra reagálás	Shaj zhas kurke ando restorano te xas jekh lasho. Mishto-j, ke kothe kamav te phirav te xav.
Rendelés	Me mangav jekh kaveva.
Meghívás és arra reagálás	Me akharavtu amende. Naisarav tuke tyo akharipe, savatone kothe avo.
Kínálás és arra reagálás	Me imbisarav tuke jekh lasho filmo, akana zhal ando mozivo. Naisarav tuke, ba na xolyajve chi resav opre.
Reklamálás	Kadi naj lashi butyi, ker kade, hoj mishto te avel Atunchi pale trubul te keravla.
Tanácskérés, tanácsadás	Zhanes mange te phenes, hoj so te kerav? Me kodo phenav tuke, hoj ker kade, hoj tuke lasho te avel.
Figyelmeztetés	Me phenav tuke, hoj kade chi avla mishto.
Engedély kérése, megadása, megtagadása	Engedelmo mangav, ova zha, nashtig zhas
Segítségkérés és arra reagálás	Zhanes te zhutisares mange? Ova, zhanav.
Segítség felajánlása és arra reagálás	Shaj zhutisarav tuke? Ova, shaj, naisarav tuke!

6. Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok / kommunikációs stratégiák

Kommunikációs szándékok	Példa
Visszakérdezés, ismétléskérés	Na xolyajve, sar phendan lesko/lako anav? Phenes mange inke jokhar?
Nem értés	Na xolyajve, ba chi hatyarav
Betűzés kérése, betűzés	Mangavtu, hoj phen le alava, sar ando alfabeto si
Felkérés lassabb, hangosabb beszédre	Mangavtu, inke jokhar phen majlokes, thaj majbare glasosa
Beszélési szándék jelzése	Engedelmo mangav, de kamav te phenav,hoj.....
Téma bevezetése	Me kamav te phenav, hoj.. Muro pushipe kodo si, hoj... Muro gindo kodo si, hoj...
Témaváltás	Pala kado avilas ande muri godyi, hoj...
Félbeszakítás	Na xolyajve, hoj ande tyiri vorba shindem. Shaj phenav vi me vareso/variso?
Megerősítés, igazolás	Ova, sartena ... Chachipe situ,ke... Kado si.. Kado naj ...
Körülírás	Kado kaverfales...
Példa megnevezése	Xabe si: le masaski zumi. Me kamav o xabe, vi le maseski zumi. Ba kado naj lasho, ke me thuli /thulyi sim/som.
Beszélgetés lezárása	Mishto sas tusa te vorbisarav, ba trubul te zhav... Shukar sas tusa te vorbisarav, ba si te...